РАЗРАБОТВАНЕ НА НОВ ВИД СТАНДАРТИЗАЦИОНЕН ДОКУМЕНТ НА CEN/CENELEC. ЕВРОПЕЙСКИ СПЕЦИФИКАЦИИ ПО УСКОРЕНА ПРОЦЕДУРА [EUROPEAN AGILE SPECIFICATION (EAS)]

асистент маг. инж. Поля Велинова,

доц. д-р инж. Васил Пенчев

Техническия университет – София

Резюме

Настоящият доклад цели да представи предложението на CEN/CENELEC за разработване и въвеждане на нов вид европейски стандартизационни документи - Европейски спецификации по ускорена процедура [European Agile Specification (EAS)].

Документите имат за цел да предложат на Европейската комисия по-гъвкава алтернатива на традиционните хармонизирани стандарти. Процесите по създаването на тези документи са съкратени и дават възможност на Органите за стандартизация да реагират по-бързо на новите изисквания произтичащи от пазара, технологичното развитие и нормативната уредба, като публикуват техническо съдържание в рамките на няколко месеца. Тези документи трябва да се разработват в рамките на съществуващата европейска система за стандартизация и да могат да предоставят презумпция за съответствие.

В началото на 2026 г. стартира разработването на първите 5 проекта, които бяха публикувани през август 2026 г.

Ключови думи: Стандартизация, стандарти, хармонизация, European Agile Specification (EAS)

С бързото развитие на технологиите, все повече нараства необходимостта стандартизацията да отговаря своевременно на пазарните и регулаторни нужди. В тази връзка CEN-CENELEC създадоха работна група, която да предложи механизъм, позволяващ за кратко време да се разработят технически документи отговарящи на тези потребности.

В резултат на това работната група създаде изцяло нов процес за разработване и въвеждане на нов вид европейски стандартизационни документи – European Agile Specification (EAS). Така предложените Европейски спецификации по ускорена процедура (EAS) дават възможност за прилагане на алтернативно решение в случаите, когато хармонизираните стандарти са недостатъчни или изобщо не съществуват.

Подробна информация беше предоставена на Техническите съвети (BT) на CEN/CENELEC BT през октомври 2025 г. (Schulte, 2026)

Основното при разработването на EAS е, че се изисква промяна не само в начина, но и в нагласата на работа. Вместо да се предоставя текст на документ, едва когато той е проверен и прецизиран в най-голяма степен, трябва да се определи, на кой етап този документ предоставя изисквания с достатъчна степен на безопасност и сигурност, за да бъде публикуван, след което може да се събира обратна връзка от ползвателите на документа и бързо да се премине към разработване на ново издание, с цел непрекъснатото му усъвършенстване.

Процесът изисква националните органи по стандартизация/националните комитети (NSB/NC) да предприемат действия, за да осигурят успешното въвеждане на този нов процес. NSB/NC ще трябва да подкрепят техническата общност при прилагането на стъпките на процеса и при постигането на консенсус, че текстът на документа е готов. Освен това NSB/NC трябва да гарантират, че се придържат към прозрачност и приобщаване.

Процесът по разработване на EAS е значително опростен и се състои от шест основни етапа, както следва:

1. Предложение за нова работна тема (NWIP)

- На този етап се определя обекта и областта на проекта, за да се избегнат последващи дискусии и забавяния. Обекта и областта трябва да са максимално прецизирани, но окончателния вид на документа трябва да бъде определен едва в хода на процеса;

- Документът се разпространява до NSBs/NCs за гласуване „за/против“, като срокът за гласуване е 4 седмици. Националните органи за стандартизация трябва да участват в гласуването, да провеждат консултации на национално равнище и да номинират или определят експерти в работната група;

Основната цел е да се потвърди готовността за работа по темата и да бъде осигурено достатъчно участие на експерти в работната група. (Schulte, 2026)

2. Разработване на проект (Draft Development)

- Работата започва, след като е осигурена достатъчна експертна подкрепа. Тя може да започне дори преди гласуването на предложението за нова работна тема;

- В процеса на разработване участват и малки редакционни екипи, подпомагани от редактор със задълбочени познания по Вътрешните правила (Internal Regulations Part 3), което би ускорило подготовката на документа. Когато документът вече предоставя изисквания с достатъчна степен на сигурност, безопастност и надеждност, работната група (WG) може да предложи публикуването му като European Agile Specification (EAS). За тази цел следва да се търси консенсус в работната група, но не е задължително действително да бъде постигнат. (Schulte, 2026)

3. Гласуване

- Провежда се гласуване за одобряване на окончателния документ за публикуване. Проектът се представя на техническия комитет (TC) за 4-седмично гласуване (съгласно IR2, точка 6.2.2 или 6.4 при Искане за стандартизация);

- При положително гласуване документът преминава към етап публикуване;

- При отрицателно гласуване коментарите се връщат към работната група, която решава дали проектът може да бъде преработен, актуализиран или спрян;

След гласуването и преди публикуването не могат да бъдат внасяни технически промени в текста на документа. Коментарите ще бъдат разглеждани при бъдещото му преразглеждане. (Schulte, 2026)

4. Одобряване на EAS/Adoption на European Agile Specification

- Ако бъде одобрена, EAS преминава към етап публикуване и става достъпна на национално ниво;

- EAS не трябва да противоречи на съществуващ европейски стандарт. Не съществува задължение EAS да бъде приета на национално равнище, както и изискване

за отмяна на противоречащите на EAS национални стандарти, нито изискване националните стандарти, които са в противоречие с нея, да бъдат отменени.

EAS трябва да бъде публикувана на английски език от националните органи за стандартизация. Допуска се извършването на преводи, но те не трябва да забавят процеса на разработване и публикуване. (Schulte, 2026)

5. Следващи стъпки

Техническият комитет (ТС) на този етап може:

- да продължи работата по документа с цел подобряване за да бъдат издадени негови актуализирани версии;

- да завърши работата до етап публикуване като завършен EN по обичайната процедура (включваща етап обществено допитване).

Техническият комитет може да вземе решение за следващата стъпка на развитие на проекта. Може да се вземе решение за въвеждане на допълнителни подобрения в текста на EAS, като в този случай документът се връща към работната група за продължаване на работата по него. При започване на работа по ново издание, съществува възможност за публикуване на актуализирана версия на EAS и се преработва като ново издание с нова дата. Отговорният комитет може също да предприеме действия за по-нататъшното му преработване и публикуване като европейски стандарт. В този случай се прилагат обичайните процедури и етапи на одобрение (проектът преминава през обществено допитване и всички други съответни етапи). (Schulte, 2026)

6. Преглед

- За всяка EAS трябва да бъде инициирано преразглеждане най-малко веднъж на три години;

- Целта е да се прецени, дали EAS е подходяща за пазарните очаквания, и ако е възможно да се преработи като EN стандарт.

Отговорният технически орган на CEN/CENELEC трябва да гарантира, че EAS се подлага на периодичен преглед на всеки три години, считано от датата на достъпност (dav). Целта на прегледа е да се преоцени ситуацията, като се вземе решение дали документът да бъде преразгледан и публикуван отново като EAS или да бъде преработен във вид на европейски стандарт, разработен по обичайната процедура.

В момента се провежда пилотна фаза, в рамките на която избрани ТК изпитват процеса за разработване на EAS.

Изводи и обобщения

Новият процес е разработен като механизъм, чрез който CEN и CENELEC могат да публикуват документи с техническо съдържание в рамките на месеци, за да отговорят на спешни потребности на пазара и/или регулаторни изисквания, като най-подходящия пример е когато Искането за стандартизация съдържа кратки срокове, в рамките на които CEN и CENELEC не могат да изготвят окончателно завършен EN стандарт.

Тези документи вече са стартирани като пилотни. Пилотната фаза на EAS стартира на 29.01.2026 г. на база на което бяха създадени пет работни теми в следните технически комитети:

TC	EAS Title	Reference	Planned DAV
CEN-CLC/JTC 25	Requirements for Implementation tools and artefacts for data governance, data management and data quality supporting trusted data sharing	JT025015	EAS 18425:2026
CEN/TC 434	Electronic invoicing - Part 14: Creation of examples to support the implementation of the EN 16931-1 Revision	00434038	EAS 16931-14:2026
CEN-CLC/JTC 22	Quantum Computing – High-Level Programming Language	JT022021	EAS 18433:2026
CEN-CLC/JTC 22	Roadmap for Post-Processing Software in Space	JT022022	EAS 18434:2026
CEN-CLC/JTC 22	Quantum Computing – Hardware Abstraction Layer – Part 1: Descriptions and functional requirements	JT022023	EAS 18435-1:2026

Тези документи бяха публикувани през август 2026 г.

Проблеми свързани с EAS - регулаторна несигурност

Липсата на яснота и ангажимент от страна на Европейската комисия по отношение на презумпцията за съответствие беше определена като ключов проблем. Това подчертава зависимостта на по-широкото прилагане на документите от вида EAS за осигуряването на съответствие с регулаторната рамка.

ЛИТЕРАТУРА

1) KATHARINA SCHULTE., 2026-01, KAN – Commission for Occupational Health and Safety and Standardization https://www.kan.de, https://www.kan.de/en/publications/kanbrief/2026/1-26/european-agile-specification-cen-cenelec-plans-a-new-standardisation-product/ [Viewed 2026-10-08]

REFERENCES

1) KATHARINA SCHULTE., 2026-01, KAN – Commission for Occupational Health and Safety and Standardization https://www.kan.de, https://www.kan.de/en/publications/kanbrief/2026/1-26/european-agile-specification-cen-cenelec-plans-a-new-standardisation-product/ [Viewed 2026-10-08]

DEVELOPMENT OF A NEW TYPE OF CEN/CENELEC STANDARDIZATION DELIVERABLE – EUROPEAN AGILE SPECIFICATION (EAS)

Abstract. The purpose of this report is to present the proposal of CEN/CENELEC for the development and introduction of a new type of European standardization deliverable – **European Agile Specification (EAS)**.

The EAS deliverables are intended to provide the European Commission with a more flexible alternative to traditional harmonised standards. The processes for developing these deliverables are streamlined and enable the European Standards Organisations to respond more rapidly to new requirements arising from market needs, technological developments and regulatory requirements, by making technical content available within a matter of months.

These deliverables are intended to be developed within the existing European standardization system and to be capable of giving rise to a **presumption of conformity**.

At the beginning of 2026, the development of the first five projects was launched, and they were published in August 2026.

Keywords: Standardization, standards, harmonisations, European Agile Specification (EAS).

Assist. Prof. MSc. Eng. Polya Velinova

Faculty of Mechanical Engineering,

Department „Fundamentals and Technical Means of Design,

Technical University of Sofia,

Bulgaria

E-mail: polya.velinova@tu-sofi.bg

Dr. Vasil Penchev, Assoc. Prof.

Faculty of Mechanical Engineering,

Department „Fundamentals and Technical Means of Design,

Technical University of Sofia,

Bulgaria

E-mail: vasil_penchev@tu-sofia.bg